

SÈRIE 1

CRITERIS GENERALS

Pregunta 1

S'ha de desenvolupar una de les dues qüestions proposades.

La pregunta val 5 punts que es distribueixen de la següent manera:

3 per als continguts, i

2 per a la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs.

Avaluació dels continguts (3 punts):

No es tracta que l'examinand resolgui la qüestió amb respostes disperses sinó que elabori la seva resposta com un tema. Val a dir que si desenvolupa correctament i de manera coherent algun altre aspecte no indicat expressament en l'enunciat o el text proposat en una de les qüestions, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, sense sobrepassar mai la puntuació de 3 punts.

Avaluació de la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs (2 punts):

Es valorarà la claredat de l'escriptura, la pertinença de les idees i la capacitat d'establir relacions entre les diferents qüestions proposades.

Pregunta 2

S'ha de desenvolupar un dels dos comentaris proposats.

El comentari de text es podrà puntuar amb cinc punts, distribuïts de la següent manera:

3 per als continguts, i

2 per als aspectes metodològics del comentari.

Avaluació dels continguts (3 punts):

El comentari de l'examinand no cal que se centri exclusivament en els aspectes assenyalats en l'enunciat, però els ha de tenir en compte; per tant, cada un d'aquests aspectes que no es resolgui en el redactat no sumarà la puntuació que li correspon. Val a dir que si desenvolupa correctament i de manera coherent algun altre aspecte del text proposat, no indicat expressament en l'enunciat, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, sense sobrepassar mai la puntuació de 3 punts.

Aspectes metodològics del comentari (2 punts):

Es tracta d'avaluar la capacitat d'argumentació, l'ordenació de les idees, la coherència del discurs, la capacitat expressiva que demostrï l'examinand i, en general, els aspectes propis de la redacció. Un dels dos punts s'assigna al que és pròpiament metodologia de comentari (capacitat d'anàlisi del text, saber-ne extreure les idees de forma argumentada, establir vincles amb altres elements de l'obra i demostrar els coneixements dels aspectes retòrics de l'obra: mètrica, figures estilístiques, gèneres, etc.). No s'ha de valorar negativament una estructuració excessivament escolar (context, tema, estructura...). El que cal valorar negativament és que l'examinand prescindeixi de comentar el text i el prengui com a pretext per a una acumulació d'idees sense cap lligam amb el fragment proposat.

L'altre punt s'assigna als aspectes de redacció del comentari: fluïdesa, adequació del vocabulari, claredat en la redacció i puntuació.

No cal una nota específica per a cada un d'aquests dos aspectes. Les indicacions anteriors no són més que una pauta, que el corrector sabrà utilitzar prou per a establir la puntuació entre zero i dos punts.

Reducció per errors de llengua

- La reducció de nota ha de respondre a una valoració global dels errors comesos.
- Es restarà un punt de l'examen si hi ha errors greus d'ortografia, frases agramaticals, barbarismes flagrants, greus problemes de puntuació...
- Es restarà mig punt si conté menys errors greus (fins a quatre o cinc) o si els que hi ha no es consideren tan greus (dièresis, determinats usos dels relatius i dels pronoms febles, construccions dubtoses...). La suma de pocs errors greus i d'alguns errors lleus es penalitzarà amb un punt.
- Si els errors fossin molt greus o quantiosos, o impliquessin dificultats greus de comprensió, la reducció de la nota global podria arribar als dos punts.
- No es restarà de la puntuació si s'adverteixen errors atribuïbles a lapsus o per la presència de pocs errors lleus.
- Quan s'apliqui una reducció de la nota per alguns dels motius indicats, s'assenyalarà en l'espai destinat a tal efecte.

Atesa la transitorietat establerta per l'IEC quant a la publicació de la nova Gramàtica de la llengua catalana i la nova Ortografia catalana, cal admetre com a bones tant les solucions derivades de la normativa anterior com les derivades de la normativa actual:
<http://www.iec.cat/activitats/documents/ortografia.pdf>

CRITERIS ESPECÍFICS

OPCIÓ A

[*La plaça del Diamant, de Mercè Rodoreda*]

- 1.a. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, quatre dels aspectes orientats en l'enunciat; és a dir:

— Si comenta com Quimet ja des del principi de la relació sentimental amb la Natàlia vol anul·lar-ne la personalitat, com es plasma ben clarament quan li canvia el nom (Colometa); com la maltracta psicològicament sempre parlant de la "pobra Maria"; com la força a trencar la seva relació amb en Pere, el promès que tenia quan la va conèixer, i la renya quan li parla el dia que uns anys més tard el troba pel carrer; com li imposa la relació amb l'amo de la botiga on despatxa perquè està gelós; com la pessiga i la fa callar, i la fa jugar al joc d'acorrallar-la sota el llit i li pega si en surt; com la fa treballar en les reformes del pis mentre ell defuig la feina; i, sobretot, com li imposa la cria dels coloms a casa, que envaeix l'espai de la Natàlia, cosa que és una imposició de la seva voluntat, sense cap mena de sensibilitat per a ella, que es passa el dia netejant la porqueria dels coloms; com exerceix la violència verbal amb amenaces, o com el dia que diu que si no s'acaben els plors llançarà els fills pel balcó.

[*Josep Maria de Sagarra, El cafè de la Marina*]

1. b. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand tracta els aspectes orientats en l'enunciat; és a dir,

- Si explica que Libori, pare de Caterina i amo del Cafè de la Marina, li havia imposat a la noia anar a avortar lluny del poble sense tenir en consideració els desitjos de maternitat de la filla, a fi de mantenir-la dins dels codis morals tradicionals i, així, fer callar les males llengües del poble, com ara Rufina. Convé que expliqui que el conflicte central de l'obra és que el pare fa valer l'autoritat paterna per negociar amb *monsieur* Bernat el matrimoni amb Caterina, sense consultar-li res a ella, a fi de resoldre el problema de tenir una filla per casar que tothom del poble sap que no és verge. Cal que exposi la reacció de Caterina: tot i que primer s'oposa als tractes del pare perquè *monsieur* Bernat li fa fàstic, finalment cedeix a la imposició del pare per obediència filial. Les tensions s'aguditzen entre pare i filla quan el Bernat descobreix el passat de Caterina i desfà els tractes de matrimoni amb Libori: el pare carrega contra la filla i li retreu el fet que serà una càrrega per a ell. (2 punts)
- Si exposa la resolució del conflicte: el pare veu bé que, finalment, la Caterina es casi amb Claudi, que mostra la seva intenció de ser el nou amo del Cafè de la Marina. D'aquesta manera, el pare resol el que per a ell són dos problemes: poder casar la filla *marcada* i donar continuïtat al negoci familiar. Per a la Caterina, significa poder triar un marit que li faci el pes. (1 punt)

[Campos de Castilla, de Antonio Machado]

2. a. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes orientats en l'enunciat; és a dir:

- Si explica que el jo poètic, d'una banda, expressa una profunda admiració pel que havia estat el seu mestre, Giner de los Ríos, fundador de la Institución Libre de Enseñanza, i els valors intel·lectuals que defensava, els del Regeneracionismo, que perseguien fundar una nova Espanya. I, de l'altra, expressa amb emoció el dol per la mort d'un referent personal, modèlic des del punt de vista del compromís amb el país. Es valorarà especialment si l'alumne, a més de parafrasejar les imatges del poema, és capaç d'assenyalar la identificació de Giner de los Ríos amb la llum i el valor del treball, així com el lirisme i el simbolisme en el tractament del paisatge (el valor protector de l'alzina, la farigola perfumada, la bellesa i gracilitat de la papallona). També es valorarà positivament si explica que aquest és el primer poema de la secció "Elogios" de *Campos de Castilla*, on Machado ret homenatge a diferents figures literàries i intel·lectuals, com ara Ortega y Gasset, Rubén Darío i Miguel de Unamuno. (2 punts)
- Si analitza alguns dels aspectes formals més rellevants del poema, com ara el to de reconeixement a la figura intel·lectual; l'estructura de la composició, conformada per 30 versos (18 *heptasílabos* i 12 *endecasílabos*); l'ús de la *silva arromanzada*; el ritme dinàmic del poema que s'aconsegueix amb la combinació de diàleg, interrogacions, exclamacions, enumeracions, suspensions i l'ús de l'imperatiu; la rima assonant dels versos parells; i la senzillesa del llenguatge. (1 punt)

Si l'alumne complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb alguna qüestió no explicitada estrictament en l'enunciat, però que hi és tanmateix pertinent, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no sobrepassarà els 3 punts assignats al contingut.

[La colmena, de Camilo José Cela]

2. b. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes orientats en l'enunciat; és a dir:

- Si explica que el passatge és una de les darreres seqüències de la novel·la, situada al capítol "Final", en la qual es descriu la ciutat de Madrid mentre Martín Marco passeja de camí cap al cementiri, on va a visitar la tomba de la seva mare, que fa anys que va morir. Cal que destaquï la singularitat del retrat del paisatge urbà de Madrid de postguerra, que es caracteritza per la descripció crua de la misèria, la precarietat dels edificis, la insalubritat dels espais urbans, les escenes de carrer amb nens que juguen, dones i vells que busquen mitjans de subsistència. (1,5 punts)
- Si identifica la ironia de la veu narrativa quant al personatge de Martín Marco que, com al llarg de tota la novel·la, viu enderiat amb la inspiració

poètica i és incapaç de reaccionar enfront de la misèria que l'envolta; cal identificar el comentari burlesc en el contrast entre les dones que busquen en les piles d'escombraries (quelcom material) i ell, que busca una rima (quelcom estètic). Martín és una persona indolent que en lloc de buscar la independència econòmica prefereix pidolar caritat a la germana o amitats. En el passatge també hi ha ironia quan es dona a entendre que Martín es conforma a comparar-se amb els qui viuen encara més precàriament que ell, mentre atribueix la culpa de la situació de precarietat (seva i del seu entorn) a la mala "distribució", i no a la "producció" (no fa autocrítica, ell que no produeix res, sinó que repeteix discursos de caire polític i reivindicatiu). Es valorarà que assenyali la característica construcció mitjançant frases curtes juxtaposades, descriptives de situacions o accions que, com en moltes seccions de la novel·la, es combina amb frases dialogades breus, pròpies de la conversa quotidiana, que aquí tenen una funció retòrica exclamativa. (1,5 punts)

Si l'alumne/a complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb alguna qüestió no explicitada estrictament en l'enunciat, però que hi és tanmateix pertinent, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no sobrepassarà els 3 punts assignats al contingut.

OPCIÓ B

[*La casa de Bernarda Alba*, de Federico García Lorca]

1.a. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes orientats en l'enunciat; és a dir:

- Si descriu i comenta el final tràgic de l'obra: el descobriment de la relació clandestina entre Adela, la filla petita de Bernarda, i Pepe el Romano, el promès d'Angustias; l'intent fallit de fugida d'Adela i el seu suïcidi tràgic, en pensar que el seu amant és mort. L'acció se succeeix en una nit plena d'intrigues, quan sembla que ningú no dorm: María Josefa, la mare de Bernarda, a qui tenen tancada per bogeria, surt al pati amb una ovella als braços i canta una cançó absurda però plena de veritats. Martirio, que també està desperta i expectant, perquè està secretament enamorada de Pepe el Romano, discuteix amb Adela just quan aquesta ve de veure el seu amant. Adela vol fugir, però Martirio desperta Bernarda i acusa la seva germana davant d'ella. Adela es rebel·la contra la mare i intenta fugir, però Bernarda pren una escopeta i dispara a Pepe, que fuig. Després de sentir el tret, però, Adela el creu mort i se suïcida. L'obra acaba amb Bernarda imposant de nou l'ordre: exigeix que es digui que Adela ha mort verge i que retornin tots al dol més estricte, la clausura i el silenci. (2 punts)
- Si analitza l'antagonisme entre Bernarda, que representa el poder tirànic i despòtic d'una moral antiga i irracional, i Adela, la més jove de totes les germanes, que encarna la rebel·lia, la passió per la vida i les ànsies de llibertat. (1 punt)

[*Retahílas*, de Carmen Martín Gaité]

1. b. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes orientats en l'enunciat; és a dir:

- Si explica que Eulalia i Germán són tieta i nebot, els dos protagonistes de la novel·la. La trobada dels dos personatges ve motivada pel fet que ambdós van a vetllar l'àvia d'Eulalia, besàvia de Germán, que ha volgut anar a morir a l'antiga casa pairal d'un poble de Galícia, on Eulalia i el seu germà Germán (pare de Germán) passaven tots els estius durant la infantesa. Durant la conversa entre la tieta i el nebot rememoren i fan balanç del passat, i una de les coses que justament Germán demana a Eulalia és per què el seu pare li va dir en sortir de casa per anar cap a Galícia a fer costat a la tieta, que ella decidís què s'havia de fer amb Juana. Aleshores Eulalia li explica que quan eren petits l'àvia havia afillat Juana i que, tot i indicar als dos germans que l'havien de tractar com a una germana, sempre va exercir de criada, l'escarràs que tot i ser guapa, imaginativa i tenir caràcter de líder en els jocs infantils, havia quedat al marge de la complicitat entre els germans. Eulalia explica que a l'adolescència Juana era tan guapa que Germán se'n va enamorar i durant uns pocs estius fins i tot van arribar a intimar molt, però tot es va acabar. Juana ha quedat durant anys sola a la casa supervisant-la i gestionant el patrimoni, envellint encadenada a la propietat familiar, mentre els dos germans han tingut

una vida pròpia, han gaudit de llibertat i d'una vida sentimental, etc. La gelosia que sentia pels dos germans quan eren petits reviu amb intensitat en el moment que, després d'haver estat sola fent companyia a la vella àvia, troba Eulalia i Germán fill abraçats en la foscor de la nit. És a dir, gaudint de la complicitat i l'estima mútues i desatenent les obligacions familiars de tenir cura de l'àvia i besàvia, com ha passat al llarg de tota la vida.

[L'irradiador del port i les gavines, de Joan Salvat-Papasseit]

2. a. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes orientats en l'enunciat; és a dir:

- Si explica que el poema és un haiku en forma de cal·ligràma, això és, que resulta la síntesi de dues formes poètiques de tradicions ben distintes. D'una banda, l'haiku, la forma per excel·lència de la poesia tradicional japonesa que s'articula a l'entorn d'una imatge, normalment paisatgística, i que es caracteritza per la simplicitat verbal i la delicadesa, conformada per tres versos breus. De l'altra, de la poesia visual, el cal·ligràma, donat a conèixer pel francès Guillaume Apollinaire, que es caracteritza per una disposició tipogràfica que pren la forma del contingut del poema, en aquest cas, el camí que fa una corrua de formigues, que es complementa amb dues figures vegetals. (2 punts)
- Si relaciona el poema amb d'altres cal·ligrames del recull, o d'altres reculls de Salvat-Papasseit, i explica que el llibre, menys unitari que d'altres seus, integra des d'elements temàtics propis de l'avantguarda com el maquinisme fins a escenes quotidianes i tradicionals, i la temàtica amorosa. En aquest cas plasma una visió d'una escena de la natura protagonitzada per un insecte: juga amb el valor evocatiu de les paraules, amb rima consonant en el segon i tercer vers, i la tipografia (1 punt).

Si l'alumne/a complementa la resposta de manera correcta i coherent amb alguna qüestió no explicitada estrictament en l'enunciat, però que hi és tanmateix pertinent, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no sobrepassarà els 3 punts assignats al contingut.

[Cròniques de la veritat oculta, de Pere Calders]

2. b. Els tres punts corresponents a l'avaluació del contingut es poden assignar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes orientats en l'enunciat; és a dir:

- Si explica que el fragment recull el moment en el qual el protagonista del conte, després de veure's sorprès per un fet insòlit, això és, que ha crescut un arbre al menjador de casa seva, es troba amb un segon fet insòlit: que l'autoritat militar a qui va a notificar l'esdeveniment no vol reconèixer aquesta realitat, perquè contravindria l'ordre establert. El capità, amb autoritat, resoldrà que el ciutadà no actuï en cap sentit, sinó que silenciï el fet i, en contrapartida, serà

recompensat econòmicament. Aleshores el ciutadà pregunta si el seu silenci és d'interès nacional; en contestar-li que sí el capità, diu que per patriotisme no vol cobrar res. Al cap de quatre dies rep una carta d'agraïment reial, amb la qual cosa se sent plenament recompensat. (1,5 punts)

- Si explica que la veu narrativa és la del protagonista del conte, un ciutadà corrent, que prefereix reconèixer l'autoritat i la necessitat de mantenir l'estatu quo, més que no pas buscar una explicació racional al fet inexplicable que irromp en la seva quotidianitat. Aquest conte destil·la ironia i humor quant a les instàncies de poder de tipus governamental: l'estament militar (el capità, que duu tants galons que no llueix el vestit), la monarquia (el rei que escriu cartes als súbdits obedients) i els valors patriòtics (pels quals el ciutadà sacrifica la seva comoditat domèstica i manté el secret d'Estat). (1,5 punts)

Si l'alumne/a complementa la resposta de manera correcta i coherent amb alguna qüestió no explicitada estrictament en l'enunciat, però que hi és tanmateix pertinent, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no sobrepassarà els 3 punts assignats al contingut.